

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 18 au 21 septembre 2023

Souguia n°104

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Soukot – Ma'amid bémékabel Touma

- Avis des Richonim -

Pour la Refoua Chelema de

Haim Dan Patrick ben David

Et Eliahou ben Tamar

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְקָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְקָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשַׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שַׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשַׁכִּים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטִלִּים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמִקְבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שַׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שַׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Cette Souguia traite de la question s'il est possible de faire tenir le Skakh Casher avec une matière qui est Mekabel Touma (apte à devenir impure) et par extension avec tout autre procédé qui serait inapte pour le Skakh lui-même. Cette problématique est traitée directement dans la Guemarra de Souka, à travers une Mishna qui présente la Mahlokhet entre Tana Kama et Rabbi Yehouda pour quelqu'un qui ferait tenir son Skakh avec les montants d'un lit à baldaquin.

Mais les Richonim vont se diviser en trois groupes pour expliquer la Mishna : ceux qui pensent que la Halakha est comme Tana Kama qui permet, ceux qui pensent comme Rabbi Yehouda qui interdit, avec deux possibilités de le comprendre, Keva ou Maamid ...

En outre, il faut vérifier dans les Richonim si le Psoul de Ma'amid est Midina ou bien juste une Gzerra (ce qui pourrait permettre par exemple d'être permissif dans la Mahlokhet présentée précédemment).

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du lundi

Sources dans la Guemarra

כא: הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מתני' זכרעי המט'. מטת שלמה:
ר' יהודה אומר כו'. טעמא מפרש
בגמרא: גמ' שאין לה קבע.
שמטלטלת על ידי מטה ור' יהודה
לטעמי' דאמר סוכה דירת קבע
בעינין: שמעמידה כו'. ואע"פ שלא
למדנו פסול אלא לסכך הואיל ועיקרו
של סכך אלו מעמידין הוי כאילו
סיכך בדבר המקבל טומאה: אבל
סיכך על המטה. ולא סמך הסיכוך
זכרעים אלא על גבי יתדות אבל
כל דופני הסוכה אינן אלא מטות
משלשה דדין לא פסיל ר' יהודה
דהא לא גמרי' פסול מיניה לסוכה אלא
לסיכוך וזה לא הוא ולא מעמידו בפסולי'
ולענין קבע נמי יש קבע לסיכוך:
מתני'

תחת המטה לא יצא ידי חובתו ולימא'
מדבריו של רבן גמליאל מילתא אנב אורחיה
קמ"ל כי הא דאמר רב אחא בר אדא
ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר רב
המנונא אמר רב מנין שאפי' שיחת תלמידי
חכמים צריכה לימוד שנאמר וועלהו לא
יכול: מתני' הסומך סוכתו בכרעי המטה
כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד
בפני עצמה פסולה: גמ' מ"ט דר' יהודה
פליגי בה רבי זירא ורבי אבא בר ממל חד
אמר מפני שאין לה קבע וחד אמר מפני
שמעמידה בדבר המקבל טומאה מאי בינייהו
כגון שנעץ שפודין של ברזל וסיכך עליהם
למאן דאמר לפי שאין לה קבע הרי יש
לה קבע ומאן דאמר מפני שמעמידה

בדבר המקבל טומאה הרי מעמידה בדבר המקבל טומאה אמר
אביי: לא שנו אלא סמך אבל סיכך על גב המטה כשרה מאי טעמא
למאן דאמר לפי שאין לה קבע הרי יש לה קבע למאן דאמר מפני
שמעמידה בדבר המקבל טומאה הרי אין מעמידה בדבר המקבל טומאה:

תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק ב הלכה ב

מתני' הסומך סוכתו לזכרעי המטה כשיר' ר' יהודה אומ' אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:
[דף ט עמוד א] גמ' אמר רבי אימי משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים. אמר ר' בא משם שאין מעמידין על גבי דבר
טמא. והא תני מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן. אין תימר משם שאין
מעמידין על גבי דבר טמא הרי מעמידין על גבי דבר טמא. הוי לית טעמא אלא משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים:

Programme du mardi

Si le Psoul de Ma'amid est MinHadin

רש"י מסכת סוכה דף כא

שמעמידה כו' - ואף על פי שלא למדנו פסול אלא לסכך, הואיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין - הוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה.

ב"ח אורח חיים סימן תרכט

[...] אבל **מלשון רש"י** (כא ב ד"ה שמעמידה) במשנה דהסומך סוכתו יראה דלאו משום גזירה שמא יאמרו הוא דפסול אלא הואיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין אותו הוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה כדקיימא לן בעלמא שהכל הולך אחר המעמיד (שבת טו ב, ס א) **וכן נראה מדברי הרא"ש** (פ"ב סי' א) שכתב וקשה לי לטעמא דמעמיד וכו' אם סיכך על מחיצת אבנים תהיה פסולה הואיל והעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ ולא תירץ על זה כלום מכל מה שתירץ הר"ן ז"ל דהכא בכותל ליכא למיגזר אלמא דס"ל דטעמא דמעמיד לאו משום גזירה הוא

ולפיכך יראה דמדינא אין להעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ ואם העמיד עליו הסוכה פסולה ולכן צריך לעשות הדפנות של קנים ולסמוך הסכך עליו מדינא ולא ממדת חסידות בעלמא כדכתב הר"ן ז"ל ומה שאמרו בריש סוכה (ב א) אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה איכא למימר דהמחיצות הן של ברזל אבל מעמיד הסכך הם הקנים ולא המחיצות של ברזל ושפיר קרי ליה דסיכך על גבן כלומר שנסמך אל אלו המחיצות כמו סיכך על גבי אכסדרה:

Si le Psoul de Ma'amid est une Gzerra

כתוב שם לראב"ד מסכת סוכה דף י עמוד א

ולמ"ד מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה, לא שהולכין אחר המעמיד אלא **גזרה** שמא יסכך בהם. אומרים זה עומד וזה מעמיד כמו שראויים לכך ראויים לכך, אבל עושה סוכתו בראש האילן או ע"ג גמל לא גזר משום דלא שכיחא הואיל ואינה ראויה ליום טוב, ולעולם הלכה כר' יהודה כדרך המנהג המסור בידינו.

מלחמת ה' (רמב"ן) מסכת סוכה דף י עמוד א

[...] והרב ר' אברהם ז"ל [...] וכתב כדברי האומר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה שהיא **גזירה** שלא יאמרו זה עומד וזה מעמיד כשם שראוי להעמיד כך מסככין בו ומודה ר' יהודה בראש האילן ועל גבי גמל שלא גזרו בהם משום דלא שכיחא ואני אומר סומך סוכתו במחובר כסומך במקבל טומאה אבל עושה סוכתו בראש האילן ששנו כשרה היינו עושה דפנות על האילן וסומך סכך עליהם אי נמי בצדדין כדאיתא בשילהי שבת דמ"מ אינו מעמיד ממש במחובר אלא שהמחובר סומך את המעמיד וכיוצא בזה הכשירו דמעשה קרקע בעלמא קא עביד והיינו דאביי דאמר סיכך על גבי מטה שנעץ עליה קונדסין עומדין וסיכך על גבן כשרה:

Programme du mercredi

Psak Halakha des Richonim

ר"ף מסכת סוכה דף י עמוד א

מתני' [דף כ"א ע"ב] הסומך סוכתו בכרעי המט' כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:
גמ' אמר אביי לא שנו אלא סמך אבל סכך על גבי המטה כשרה:

בעל המאור מסכת סוכה דף י עמוד א

ובסומך סוכתו בכרעי המטה כתב עלה הרי"ף ז"ל שמעתא דאביי דאמר לא שנו אלא סמך וכו' ונראה מדבריו שהלכה כר"י ול"נ שהלכה כדברי חכמים.

ר"ן על הרי"ף מסכת סוכה דף י עמוד א

ולענין הלכה כיון שהרב אלפסי ז"ל כתב בהלכותיו הא דאמר אביי ל"ש וכו' משמע דס"ל דקי"ל כרבי יהודה וטעמא משום דכל היכא דשקלו וטרו אמוראי אליבא דחד תנא משמע דהלכתא כוותיה וכדאמר במסכת שבת [דף קיב ב] מדקא מתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי [יהודה] משמע דהלכתא כוותיה ולא משמע דרבי יהודה אזיל לטעמיה דאמר סוכה דירת קבע בעינן מדאמרינן לפי שאין לה קבע דא"ה הוה לן למימר ורבי יהודה לטעמיה וכמו שכתבתי למעלה ועוד דהא אכתי איכא למיחש לטעמא דמ"ד מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה מדחייש לה אביי דודאי לדירת קבע לא הוה חייש דאיהו גופיה אוקמה בשטה [דף ז ב] הלכך נקטינן כרבי יהודה דכשם שאין מסככין בדבר המקבל טומאה כך אין מעמידין בו משום גזירה ואף על פי שעכשיו נהגו לסמוך סוכות על גבי כתלים שאין מסככים בהן לפי שאין גדולו מן הארץ היינו טעמא משום דלא שכיח לסכך בכיוצא בהן ועוד דכ"ע ידעי דכל כה"ג בית דירה מיקרי ולא סוכה הלכך ליכא למיגזר ויש שנוהגין לעשות בכותלים דפנות של קנים משום היכרא כדי שלא יהא נראה כסומך על הכותלים לגמרי ומדת חסידות בעלמא הוא כל זה לפי שטתו של הרב אלפסי ז"ל אבל הר"ז הלוי ז"ל פוסק כדברי חכמים ז"ל:

Programme du jeudi

רא"ש מסכת סוכה פרק ב סימן א

[דף כא ע"ב] מתני' הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה ור' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:

גמ' מ"ט דר' יהודה פליגי בה רבי זירא ורבי אבא בר ממל חד אמר לפי שאין לה קבע וחד אמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה. שאין לה קבע פרש"י שמיטלטלת ע"י המטה ור' יהודה לטעמיה דאמר סוכה דירת קבע בעינן וקשה לקמן בשמעתין דפסל ר' יהודה סוכה על גבי בהמה (ב) ומפרש טעמא משום דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים ובירושלמי משמע דטעמא דאין לה קבע לפי שאין עשרה טפחים מן המטה ועד הגג והכי איתא בירושלמי (הלכה ב) אמר ר' אמי על שם שאין בכרעי המטה עשרה טפחים אמר רבי אבא מפני שמעמידה בדבר טמא והתניא מעשה בירושלים שהיו משלשלין מטותיהן לפני חלונותיהן איך תימר מפני שמעמידה על גבי דבר טמא הא לא הוי טעמא אלא משום דאין מכרעי המטה לסכך עשרה טפחים. עד כאן. ומטות של ירושלים מכרעי המטה עד

הסכך היו עשרה טפחים(ג) **וקשה לי לטעמא דמעמידה** בדבר המקבל טומאה אם סיכך על מחיצות אבנים תהיה פסולה הואיל והעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ: אמר אב"י לא שנו אלא סומך אבל סיכך על מטה כשרה. פ"י שלא סמך הסכך על הכרעים אלא ע"ג יתידות אבל כל דופני הסוכה אינו אלא מן המטה משלשה צדדין. דלא גמרינן פסול המחיצות לסוכה אלא לסכך וזה לא הוי (ליה) מעמידו במקבלי טומאה ולענין קבע נמי יש קבע לסכך תמיה לי מה בא אב"י להשמיענו משנה שלמה היא ר"י אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה הא יכולה לעמוד בפני עצמה כשרה וא"ת לפי הירושלמי דמפרש לפי שאין עשרה טפחים מכרעי המטה ועד הגג מה לי סמך ומה לי סיכך על גב המטה וי"ל כיון שאין הסוכה נסמכת על המטה ואי שקיל לה למטה איכא אויר עשר וסוכה מתקיימת הרי יש לה קבע ואינה נפסלת בשביל שהכניס בה מטה ומיעט אוירא מידי דהוה אכרים וכסתות דפ"ק דלא הוי מיעוט לא לענין עשרים ולא לענין עשרה והשתא נמי מיתרצן נמי קושייתי דהא אתי אב"י לאשמועינן

ומדהביא רב אלפסי דברי אב"י נראה שפוסק כר' יהודה וטעמיה כיון דשקלו וטרו אמוראי לפרש טעם דבריו וגם אב"י אמר דבריו אליבא דר' יהודה אלמא סבירא להו כוותיה(ד) **וגם אני אומר דטעם קבע עיקר** כדאיתא בירושלמי ולא ידענא מאיזה טעם יכשירו רבנן היכא דסמך הסכך על כרעי המטה ואין מכרעי המטה עד הגג עשרה דירה סרוחה היא הלכך נראה דר' יהודה לפרושי דברי ת"ק אתא וליכא **הכא פלוגתא:**

תרומת הדשן סימן צא

שאלה: מהו לחבר כלונסות הסוכה במסמרות של ברזל, או לקושרם בבלאות, מפני שהן מקבלים טומאה, יש קפיידא בהכי או לאו? תשובה: יראה דאין קפיידא בדבר. ואף על גב דאיתא בפ' הישן [סוכה כא ע"ב] אהא דתנן הסומך סוכתו בכרעי המטה כשירה, ר"א אם אינו יכול לעמוד בפני עצמה פסולה. וקאמר עלה בגמ' מ"ט דר"י חד אמר מפני שאין לה קבע וחד אמר מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה. וא"כ נמי נ"ד מעמידין בדבר המקבל טומאה. וכתב אשירי התם, דמוכח מדברי רב אלפס דסבר הלכה כר"י. מ"מ הא פסק אשירי נמי דטטמא [שמא צ"ל: דטעמא] דקבע עיקר, ולא טעמא דעמידה בדבר המקבל טומאה. ונראה דמוכח נמי מדברי רב אלפס דסבר דטעמא דמקבל טומאה לאו עיקר הוא, מדלא מייתי בפסקיו ההיא פלוגתא, והוה נפקותא גדולה בדבר דעביד תלמודא איכא בינייהו, נעץ ד' שפודין של ברזל וסיכך עליהן, דלמ"ד משום קבע כשר, ולאידך פסול. אלא ע"כ סבר דטעמא דמקבל טומאה ליתא, וטעמא דקבע עיקר. ופירוש דקבע היינו משום דאין מן המטה עד הגג עשרה. ולפי טעם זה אין חילוק בדברי רבי יודא, לפי דאין הפסול אלא משום דאין מן המטה עד הגג עשרה, וא"כ דווקא בכרעי המטה פסול, ולא בנעץ ד' שפודין. לכך לא הביא רב אלפס רק דברי רבי יודא בכרעי המטה דווקא וק"ל [...].

Liste des 104 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Souguiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek Pessсах 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets
Souguiot générales			Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant	Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash
Chabbat – Melekhet Mah'chevet		Chabbat – Les Derabanan	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov	
Hachkafa- pensée juive	Even Haezer	Yorei Dé'ah	Soukot 36. Mitstaer 104. Ma'amid
81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	